

Εντοπισμένες αρχαιολογικές θέσεις των Μολοσσών στο ανατολικό Ξηροβούνι

Στο απότομο κωνικό λόφο " Καστρί ", νότια του ομώνυμου σύγχρονου οικισμού μεταξύ των κοινοτήτων Αμμοτόπου Άρτας και Γυμνοτόπου Πρέβεζας, εντοπίζεται σημαντικός περιτειχισμένος οικισμός, ο οποίος έχει ταυτιστεί με την αρχαία ηπειρωτική πόλη Όρραον. Το όνομά της μας είναι γνωστό από την αρχαία γραπτή παράδοση και από επιγραφικά κείμενα του 4ου και 2ου αι. π.Χ.

Εντυπωσιακή και σπάνια είναι η διατήρηση των σπιτιών του Ορράου, που ενίοτε σώζονται και οι τοίχοι του άνω ορόφου.

Πρόκειται για πολίχνη φρουριακού χαρακτήρα, που ιδρύθηκε από το ισχυρό ηπειρωτικό φύλο των Μολοσσών το β' μισό του 4ου αι. π.Χ., στην έξοδο της φυσικής διάβασης που συνέδεε την ενδοχώρα της Ηπείρου με τον Αμβρακικό κόλπο. Η επιλογή της στρατηγικής αυτής θέσης από τους φιλόδοξους Μολοσσούς έγινε αφενός για τον έλεγχο του εμπορικού διαύλου επικοινωνίας με τη Ν. Ελλάδα και αφετέρου για τη φύλαξη του ζωτικής σημασίας για την άμυνα του κράτους τους στρατιωτικού περάσματος.

Το πόλισμα καταστράφηκε με την ολόσχερή ισοπέδωση των τειχών του από τους Ρωμαίους το 168 π.Χ., επειδή ήταν μία από τις τέσσερις ηπειρωτικές πόλεις που προέβαλλαν αντίσταση κλείνοντας τις πύλες τους στις ρωμαϊκές λεγεώνες του Ανίκιου. Ο οικισμός ωστόσο επέζησε ως το 31π.Χ., οπότε οι κάτοικοι του υποχρεώθηκαν να μετατοπιστούν στην Νικόπολη, που ίδρυσε ο Οκταβιανός Αύγουστος σε ανάμνηση της νίκης στο Άκτιο.

Το ισχυρό τείχος, περιμέτρου 750 μ., ενισχυμένο με θάλασες και - σε δεύτερη φάση- με πύργους, περιέκλειε ωσειδή έκταση 5,5 εκταρίων, με 100 περίπου σπίτια, εκτός από την απότομη και βραχώδη νότια πλευρά του λόφου, όπου δε διατηρούνται ίχνη οχύρωσης. Ο πληθυσμός που συγκέντρωνε στην περίοδο της ακμής του υπολογίζεται σε 1500 - 2000 άτομα.

Στο εσωτερικό των τειχών διακρίνονται ίχνη δρόμων και κτήρια, που υποδηλώνουν πολεοδομική οργάνωση κατά το ευθύγραμμο γεωμετρικό σύστημα, με ένα συνήθως σπίτι σε κάθε νησίδα. Στο βόρειο τμήμα του οικισμού θεωρείται ότι βρισκόταν ο δημόσιος χώρος, εξαιτίας της ύπαρξης του μικρού διοικητικού κτηρίου με τους ορθοστάτες και της μεγάλης

κτιστής δεξαμενής, χωρητικότητας 400 κυβ. μ.

Η εξαιρετικά καλή κατάσταση διατήρησης των κατοικιών, που σε ορισμένες περιπτώσεις σώζουν και τον άνω όροφο, είναι μοναδική στον ελλαδικό χώρο προκειμένου για οικίες της ύστερης κλασικής εποχής. Πρόκειται για ευρύχωρα σπίτια (εμβαδού 270 τ.μ. στον τύπο της αγροικίας, εξολοκλήρου λιθόκτιστα με ισοδομική τοιχοποιία από ντόπιο ασβεστόλιθο. Το εντυπωσιακότερο παράδειγμα, οι τοίχοι του οποίου σώζονται σε ύψος 5-7 μ., φέρει τη συμβατική ονομασία " Σπίτι 1 ".

Η θέση ήταν γνωστή στους ξένους περιηγητές από τον 19ο αι., ενώ ο Άγγλος ιστορικός N.G.L. Hammond στο μνημειώδες για την τοπογραφία της αρχαίας Ηπείρου έργο του Epirus (Oxford 1967) σ. 154-156, υπέθεσε ότι ο οικισμός ήταν η Φυλακή, πόλη που επίσης προσπάθησε να αντισταθεί στις ρωμαϊκές λεγεώνες χωρίς επιτυχία. Η πρόταση του δεν έγινε αποδεκτή από την κατοπινή έρευνα.

Η ανασκαφική έρευνα στο χώρο ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970, αρχικά από τη ΙΒ' Ε.Π.Κ.Α. (Ι. Βοκοποπούλου) και στη συνέχεια από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (Σ. Δάκαρης) σε συνεργασία με το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Από το 2003 βρίσκονται σε εξέλιξη εκτεταμένες εργασίες ανάδειξης του χώρου, που περιλαμβάνουν καθαρισμούς, χάραξη διαδρόμων επίσκεψης, σήμανση με πινακίδες, καθώς και στερεοτικές εργασίες, από τη ΙΒ' Ε.Π.Κ.Α. με κοινοτική χρηματοδότηση από το Γ' Κ.Π.Σ.

Πηγές : Ελένη Παπαβασιλείου (Αρχαιολόγος) Ροδαυγή Άρτας.

Βασική βιβλιογραφία: Σ. Ι. Δάκαρης, Το Όρραον, Αρχαιολογική Εφημερίς, 1986, σσ. 108-146